
ZPRAVODAJ
TECHNICKÉHO
MUZEA v BRNĚ

1

1974

R 2004

~~Technické muzeum v Praze
Knihovna
A. 6042 44 198
signature přík. čís.~~

Technické muzeum v Praze
Knihovna
VYRAZEN

TECHNICKÉ PAMÁTKY

Elektrárna "Gisela" v Dukovanech technickou památkou

V rámci plnění programu "E" byla navržena jako technická památka i elektrárna "Gisela" v Dukovanech.

V objektu je umístěna bývalá elektrárna velkostatku, druhá na Moravě, avšak podle současných informací jediná v provozu.

Památka je tvořena souborem objektů: jezem na řece Jihlavce o koruně 4lm, přívodním náhonem o délce 400m, průměrné šířce 6m a hloubce 1,2m včetně vtokového objektu, jalového a pracovního objektu, vlastní elektrárny s přílehlým hospodářským objektem, odpadním náhonem o délce 33m a šířce 3m vyústěným do Jihlavky a částí vedení o napětí 3kV.

V elektrárně byla umístěna Francisova dvojčítá horizontální turbína v betonové kašně, na spád 4,5m, o výkonu 110 HP. V roce 1937 byla nevyhovující Francisova turbína demontována a nahrazena vrtulovou turbínou ČKD Blansko pro spád 4,5m, s průtokem 3m³/sec., o výkonu 146 HP při 500 ot/min. Pomocí spojky je horizontální turbína spojena s generátorem /Brown Boveri, Praha/ na 3000 V a 180 kW.

Vodní dílo existuje od nepaměti. Doložené vodoprávní pojednání pro povolení zřízení vodní turbíny bylo uděleno výměrem c.k. okresního hejtmanství v Mor. Krumlově ze dne 15.6.1906 č. 6502 H. Elektrárna zásobovala obce Dukovany, Horní Dubňany, Heřmanice, Lhánice, Rouchovany, Šamíkovice a velkostatek Dukovany s cihelnou. V současné době dodává elektrickou energii do sítě Jihomoravských energetických závodů - Rozvodného závodu Třebíč.

Elektrárna "Gisela" Dukovany je hmotným dokladem období počátků elektrizace venkova, dokladem úrovně techniky na přelomu století, úrovně znalostí a dovedností našich dělníků a

techniků. Tím, že je i nyní v provozu, potvrzuje tuto vysokou úroveň jak v období vzniku, tak i celé doby provozování. Její zajištění v současném stavu navazuje na výzkumný úkol Technického muzea "Městské, závodní a společenstevní elektrárny na Moravě".

Svým charakterem plně vyhovuje záměrům Technického muzea v Brně zachovat ji jako technickou památku s možností vybudování menší expozice počátků elektrizace a s možností zřízení menšího depozitáře energetiky.

K rekonstrukci renesančního mlýnu v obci Slup

V současné době provádí Geotest Brno statiské zajištění objektu, Meliorační družstvo Znojmo dokončuje obtok mlýnského náhonu a pracovní četa JZD Jaroslavice přípravné práce vlastní stavby.

Dále se zajišťují podklady pro další práce, Interprojekt Brno dokončuje prováděcí projekty stavební části rekonstrukce a SÚRPMO dokončuje práce na stavebně historickém průzkumu vodního mlýna. Vzhledem k nově zjištěným skutečnostem v tomto průzkumu se pravděpodobně změní i koncepce projektového záměru u objektů 05 - úprava náhonu a 11 - vodní kolo. Z tohoto důvodu jsou oba objekty na požadavek TMB v prováděcím projektu vynechány a budou dokončeny dodatečně po ověření skutečnosti a zpracování dodatku projektového záměru. Toto opatření je provedeno proto, aby rekonstruovaný mlýn měl podobu původní renesanční památky ze 17. století.

V projednávání je návrh vnitřního zařízení, vybudování expozice mlynářství, které má realizovat TMB ve spolupráci s Československým zemědělským muzeem v Praze a podnikem Zemědělské zásobování a nákup v Praze. Sled prací narušuje stále nevyjasněná otázka dodavatelů některých prací, neboť Stavba,

výrobní družstvo Strážnice, odmítl přislíbené generální dodavatelství na rekonstrukci s odůvodněním kádrových a organizačních změn vzhledem k plnění akcí pro ONV Hodonín a MěNV Strážnice. TMB však nachází řadu zájemců, kteří se snaží tomuto úkolu pomoci. Mimo pracovníky zajišťující již uvedené práce, jsou to kupř. Dr. Vermouzek, projednává s dosud žijícími sekerníky ze Skryjí zhotovení vodních kol klasickým způsobem; Jaroslav Martínek z Habřiny, pošta Lužany nad Trotinou, věnuje unikátní dřevěnou čističku krupic jako dar; Ing. Hradil z Vodohosp. správy Brno, poskytuje podklady rušených objektů v důsledku výstavby Březovského vodovodu, Ing. Svoboda z Energoinvestu poskytl podklady a zprostředkoval prohlídku rušených mlýnů v zátopové oblasti Dalešické přehrady, atd.

Pro nespornou historickou a kulturně společenskou důležitost této památky /její historie sahá nejméně do 15. století/ připravuje se v našem ústavu publikování všech dostupných údajů o historii, stavebním vývoji i s vytýčením rekonstrukčních zásad a nového využití objektu.

V Ý S T A V Y A E X P O Z I C E

Výstava BURZA ZLEPŠOVACÍCH NÁVRHŮ VE STAVEBNICTVÍ A VÝROBĚ STAVEBNÍCH HMOT

První výstava, pořádaná v tomto roce v Technickém muzeu, byla zahájena dne 15. ledna 1974 za účasti zástupců pořadatelských organizací - KVOS pracovníků ve stavebnictví a výrobě stavebních hmot, ČSTV - krajských výborů společností stavební a silikátové a zástupců spolupořadatelské organizace GŘ Průmyslové stavitelství v Brně a dalších zvaných hostí.

Výstava měla za cíl popularizovat uplatnění a rozšíření zavedených a osvědčených zlepšovacích námětů i mimo rámec podniku, kde vznikl. Dale seznámit stavební veřejnost s dosavadními výsledky a iniciativou na tomto poli a ukázat podíl tohoto hnutí v komplexní socialistické racionalizaci. V průběhu výstavy byly pořádané tematické dny z oborů stavebních hmot a stavebnictví. Výstava skončila 17. ledna.

Výstava STROJE PRO POŘIZOVÁNÍ DAT Z NDR

Od 12. do 15. února 1974 probíhala ve výstavních ambitech výstava strojů pro pořizování dat z NDR. Pořadatelé - Kancelářské stroje n.p. Brno a Büromaschinen Export Berlin předvedli výstavou návštěvníkům příklad úzké spolupráce dvou socialistických zemí a to v oboru stále více se rozšiřujícím. Firma Büromaschinen Export, jako hlavní dodavatel kancelářských strojů a zařízení našeho národního podniku Kancelářské stroje, představila zde několik novinek strojů pro pořizování dat i kancelářské psací stroje nejmodernějších typů. V rámci výstavy bylo pořádáno dvoudenní symposium, kde měli odborníci z

obou spřátelených zemí možnost vyměnit si zkušenosti z používání této techniky.

Výstava VÁLKA A MÍR V POLSKÉM VÝTVARNÉM UMĚNÍ

U příležitosti Dnů Polské lidové republiky a Poznaňského vojvodství v Jihomoravském kraji byla v Technickém muzeu dne 4. března zahájena výstava válka a mír v polském výtvarném umění. Zahájení byli přítomni nejvyšší političtí představitelé Jihomoravského kraje - KV KSČ, JmKNV, NVmB, MěstV KSČ v čele se s. Karlem Neubertem, vedoucím tajemníkem JmKV KSČ a oficiální hosté z Polska - zástupci Vojvodského výboru Polské sjednocené dělnické strany i Vojvodského výboru Rady Narodowej v Poznani.

Na ploše 340m² byly instalovány obrazy, grafika, plastika i plakáty významných polských umělců - bojovníků za mír.

Pro velký zájem z řad veřejnosti byla výstava prodloužena a skončila 24. března 1974.

Stálé expozice Technického muzea

VODNÍ ENERGETIKA

PARNÍ ENERGETIKA

PANORAMA, stereoskopické promítání barevných diapozitivů, uvedla ve 1. čtvrtletí celkem 8 programů.

S B Í R K O T V O R N Ā Č I N N O S T

Odborní pracovníci Technického muzea v Brně přistoupili v 1. čtvrtletí 1974 ke zpracovávání sbírkového výkresového fondu. Rozšiřují tak oblast své sbírkotvorné činnosti na výkresovou dokumentaci, která nebyla doposud touto činností podchycena.

Výkresový fond je důležitým faktorem pro dokumentaci historie techniky a technologie výroby. Podává informace nejen o výrobcích samotných a o způsobu jejich zhotovování, nýbrž i o způsobu dřívější technické dokumentace, kreslení součástí, jejich kótování apod. a o přístupu technika k řešení konstrukčních problémů v tehdejší době. Výkresový fond je starý 60 a více roků a je většinou cizojazyčný.

Sbírkou umělecké litiny TM byly rozšířeny o dalších 10 zajímavých sbírkových předmětů, získaných z brněnských sléváren. Mezi přírůstky je velmi zajímavá serie zrcadel, reprezentující umělecké směry 2. poloviny 19. a začátku 20. století.

Do sbírek TM byl zařazen automobil DISK, který v roce 1924 vyrobila Zbrojovka v Brně jako svůj první automobil. Byl to na svou dobu velmi pokrokově konstrukčně řešený automobil, vybavený celokovovou samonosnou karoserií. Disk byl vyroben v počtu asi 80-ti kusů. Protože jeho jízdní vlastnosti nebyly nejlepší, bylo asi 75 kusů získáno Zbrojovkou v následujících letech od jeho majitelů zpět a vyměněno za výkonnou Z-18 nebo proplaceno. Získané Disky byly v té době ve Zbrojovce ihned likvidovány. Ze zbývajících pěti vozů, jejichž majitelé neposlechli ve dvacátých letech výzvu Zbrojovky k vrácení auto-

mobilu/, získalo Technické muzeum jeden exemplář. Bylo rozhodnuto tento unikátní automobil renovovat do původního a provozuschopného stavu. Za pomoci mnoha obětavých pracovníků, zejména Ing. A. Voženílka, členů Auto Z-klubu, bývalých pracovníků Zbrojovky a národního podniku Zbrojovka byl tento automobil podle původní dokumentace, nalezené v archivu Zbrojovky renovován a je proto jediným pojízdným zachovalým exemplářem svého druhu.

Technická data: motor - obsah 600ccm, čtyřválec, dvoutakt, vodou chlazený, převod síly na zadní nápravu: třecím kotoučem a kardanovým hřídelem. Výkon 11 koní při asi 3000 ot/min. Zapalování: dynamobateriové, vlastní konstrukce Zbrojovky Brno, vybavené čtyřmi přerušovači a čtyřmi cívkami.

Konstrukterem automobilu byl dnes již zesnulý Ing. Břetislav Novotný a jako vzor pro převod hnací síly si pravděpodobně vzal převod třecím kotoučem, použitým na americkém motocyklu Neracar. Disk je uložen v depozitáři Technického muzea.

Sbírkou TM z oboru vývoj spalovacích motorů byly rovněž obohaceny o provozuschopný automobil Z-18, vyrobený v roce 1930 v brněnské Zbrojovce. Tento automobil je v natolik dobrém stavu, že je možné jej nominovat na tradiční historický závod "1000 mil československých", který bude konán opět v tomto roce a jehož se zúčastní svými vozidly členové Kruhu přátel Technického muzea v Brně, sekce Auto-Z-klub.

Základní technická data automobilu Z-18:

motor: dvoutaktní dvouválec, vodou chlazený, obsah 994ccm, výkon 18 koní při 2400 ot/min. Automobil vybaven převodovou skříní /3+1/. Hnací náprava zadní. Převod kardanovou tyčí, bez diferenciálu.

Oddělení obráběcích strojů získalo do svých sbírek cca 300 ks ložisek výrobního programu podniků ZVL. Ložiska byla věnována výrobními podniky TM po ukončení výstavy "50 let výroby valivých ložisek v ČSSR". Tímto nárůstem sbírkového fondu má oddělení obráběcích strojů zachycen celý sortiment ložisek z roku 1973.

K nynějšímu dni je ve sbírkách Technického muzea v Brně z oboru historie městské hromadné dopravy již 30 renovovaných historických vozidel městské kolejové dopravy. Tato vozidla jsou z Prahy, Brna, Ostravy a Olomouce, včetně dnes již zrušené kolejové dopravy o rozchodu 760mm v Bukovině. Všechny tyto vozy jsou renovovány do provozního a původního stavu, nejstarší z nich je vlečný brněnský vůz parní dráhy z roku 1884 a nejmladší je motorový tramvajový vůz z n.p. Královopolská strojírna z roku 1949.

Co se týče nekolejových vozidel městské hromadné dopravy, jsou již jejich čtyři exempláře upraveny do původního stavu a to trolejbusy Škoda 6Tr, Škoda 7Tr, Tatra 400 a podvozek Tatra 400. Podvozek Tatra 400 a Škoda 6Tr jsou renovovány jako exponáty v řezovém provedení se zachováním funkčnosti všech prvků. Jsou unikátní nejen u nás, ale mají i značný mezinárodní ohlas.

O uznání a obdivu, kterému se těší exponáty Technického muzea v Brně v oboru historie městské hromadné dopravy, svědčí to, že v roce 1973 si tyto prokládli a zároveň se v nich projeli účastníci čtyř zahraničních zájezdů. Šest dalších zahraničních hromadných zájezdů požádalo o prohlídku našich exponátů v letošním roce. Vozidla kolejová i nekolejová jsou zatím uložena v dopravních podnicích různých měst, protože

je nedostatek prostoru v areálu TM. Údržbu tohoto parku až na mimořádné výjimky provádí zdarma kolektiv pracovníků sekce KPTM - Tramvaj-klub.

V současné době jsou prováděny renovace exponátů pro naše muzeum v dopravních podnicích měst ČSSR - v Ostravě, Olomouci, Jihlavě, Bratislavě, Liberci a v největší míře v ústředních dílnách Dopravního podniku města Brna.

V prvním čtvrtletí 1974 byly sbírky geodetických a měřicích přístrojů významným způsobem rozšířeny o soubor více než 100 přírůstkových čísel. Přístroje byly získány z katedry hospodářské úpravy lesa lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně, kde bývaly používány pro pedagogické a vědecko-výzkumné účely. Jsou mezi nimi speciální přístroje a zařízení pro kartografická a geodetická měření a pro měření lesa. Pozoruhodná je zejména řada dendrometrů pro zjišťování výšek stromů. Dendrometry byly postaveny v tuzemských i zahraničních dílnách, poněkud v první čtvrtině tohoto století a je na nich dobře patrný vývoj konstrukce, technologie i použitých fyzikálních principů výškového měření. Celý soubor přístrojů a zařízení se v současné době muzeograficky zpracovává.

30.3.1974 bylo provedeno vyzkoušení opravené tramvajové parní lokomotivy Caroline, exponátu TM pocházející z roku 1880, kterou opravovaly dílny ČSD v Českých Velenicích. Přítomen byl kotelní komisař Ing. Sedláček.

Sbírkový fond muzea byl obohacen řadou předmětů z oboru městské hromadné dopravy. Z nich připomínáme brousíci stroj,

kropicí vůz, montážní kolejový vůz, přívěsný tramvajový vůz 1301, tramvaj č. 20, které byly v provozu v Brně a v Ostravě. Do evidence byla převzata část sbírky fotografií tramvají z celé ČSSR.

Pro sbírku umělecké litiny, která se teprve tvoří, byly získány výrobky brněnských sléváren.

Několika desítkami měřicích přístrojů byl doplněn fond přístrojové techniky.

Do leteckých sbírek přibyl dvousedadlový bezmotorový rotorový kluzák A 70, nosné těleso balónu a příslušenství k dříve získanému vírníku. Celkem bylo zaevidováno 121 trojrozměrných předmětů a 260 fotografií.

ODBORNÁ A VÝZKUMNÁ ČINNOST

Dne 20.2. t.r. byl uspořádán v Technickém muzeu Brno pracovní seminář "Vývoj vodních poměrů v povodí Moravy a Odry".

Seminář řídil Prof. Dr. Ing. Kratochvíl, DrSc. a byly na něm předneseny tyto referáty:

Ing. Miroslav Berka, ředitel TM - Úvodní referát

Prof. Ing. Otakar Riedl - Vodohospodářská funkce lesa

Ing. Lubomír Rejda - Vliv inundací řek Moravy a Dyje na hospodářský rozvoj území

Ing. Josef Kotrnek - Hodnocení velkých vod na řece Moravě
Význačné povodně na Olšavě

ing. Ladislav Hep - Z historie řeky Ostravice

Závěrem byly promítnuty filmy "Meliorace lesních půd", "Řeka Trotina" a "Českomoravská vysočina".

Seminář byl hodnocen kladně a bylo dohodnuto jeho pravidelné každoroční konání.

Ze semináře vydá TM v průběhu tohoto roku sborník, ve kterém budou též publikovány materiály ze semináře k problematice vodního hospodářství a stavitelství, který se konal v našem ústavu dne 7. března 1971.

TM rozšiřuje další spolupráci s ČVTS. Při ČVTS - společnosti slévárenské byl ustaven přípravný výbor historické sekce.

Na návrh pracovníků TM zařadila ČVTS - společnost slévárenská do své pravidelné měsíční porady "Slévárenské středy" návštěvu Staré huti u Adamova. Státní technickou rezervaci s velmi dobře zachovalou vysokou pecí navštívilo 23.1.1974 42 slévačů a pracovníků z různých závodů jihomoravského kraje. Prohlídka staré huti byla zakončena přednáškou člena přípravného výboru historické sekce ČVTS Ing. J. Širokicha, CSc. o

historii výroby železa v závodním klubu ČKD Blansko.

Příprava výstavy o vodním hospodářství

Přípravná komise výstavy s tematikou vodní hospodářství /název výstavy není ještě definitivně dohodnut/ projednala dne 16. ledna t.r. návrh libreta a dohodla se na tomto obsahu:

1. Voda na zemi
2. Koloběh vody a jeho ovlivnění
3. Voda a životní prostředí
4. Řízené hospodaření vodními zdroji - hlavní činnosti v:
 - 4.1. Ochrana před povodněmi
 - 4.2. Veřejné vodovody
 - 4.3. Jímání pozemní vody
 - 4.4. Výstavba rybníků
 - 4.5. Výstavba úrodních nadržů
 - 4.6. Péče o chráněné oblasti přirozené akumulace vod a o ochranná pásma
 - 4.7. Ochrana jakosti povrchových a podzemních vod
 - 4.8. Městská kanalizace a čistírny
 - 4.9. Hospodaření s vodou v zemědělství /odvodnění a zadržky zemědělských pozemků/
 - 4.10. Zásobování průmyslu vodou
 - 4.11. Péče o koupaliště, o vod. rekreační zařízení, vodohosp. rezervace
 - 4.12. Využití vodní energie
 - 4.13. Vodní cesty
 - 4.14. Zabezpečení provozu, údržby a ochrany vodohosp. děl a vodních toků
5. Komplexní výstavba
6. Organizace vodního hospodářství
7. Věda a výzkum

Na zpracování libreta se podílí přes 30 významných odborníků vodohosp., pracovníků vysokých škol, výzkumných, investorských a projekčních ústavů i prováděcích závodů. V měsíci dubnu bude závěrečné projednání libreta za přizvání architekta výstavy. Po tomto projednání bude přikročeno ke zpracování scénáře. Se zahájením výstavy se uvažuje v prosinci 1971.

K uskutečnění výstavy vedla snaha dát široké veřejnosti nahlédnout do problematiky vodního hospodářství a přispět k zpopularizování tohoto oboru se zvláštním důrazem na uplatňování čs. zákona o vodách /vodní zákon/.

Přebudování expozice tepelné energetiky

U příležitosti oslav 150. výročí založení První brněnské strojírny byla v roce 1964 otevřena v Technickém muzeu v Brně expozice Od parního stroje k atomové elektrárně. Výstava zahrnovala historii vývoje parních kotlů a strojů se zvláštním důrazem na podíl První brněnské strojírny na rozvoji dané oblasti. Byl ukázán současný výrobní program parních kotlů, spalovacích a expanzních turbín i turbodmychadel. Závěr byl věnován vývoji nových zdrojů energie - atomové, termojaderné, plazmové aj.

Hospodářskou smlouvou o převodu správy národního majetku z 5.1.1971 byla expozice předána Technickému muzeu.

Expozice je nejvíce využívána školami jako vhodný doplněk výuky fyziky, částí strojů, strojnictví atp.

Při přebudování expozice, pro které bylo zpracováno libreto a předáno k oponentuře, je zvláště sledováno:

- a/ úprava expozice v obsahu a ve sledu zpracované látky
- b/ doplnění expozice novými exponáty a úprava dosud vystavovaných exponátů

c/ zvýšení názornosti expozice tak, aby co nejvíce vyhovovala školám a návštěvníkům z řad mládeže

Oddělení obráběcích strojů dokončuje katalog výrobků moravského výrobce obráběcích strojů Františka Wawerky z Lipníku nad Bečvou, nyní TOS Kuřim, závod Lipník nad Bečvou. Katalog bude obsahovat fotografie téměř všech obráběcích strojů, které Wawerkova továrna vyrobila /soustruhy, vrtačky, hoblovky a vodorovné vyvrtávačky/. Fotografie jsou doplněny podrobnými popisy. Katalog začíná prvním vyrobeným soustruhem roku 1916 a končí rokem 1933. V další činnosti se bude katalog doplňovat až do současné doby.

22. února se konalo v Praze vědecké shromáždění řešitelů hlavního úkolu VIII-4-5 státního plánu badatelského výzkumu "Základy kulturně výchovné funkce socialistického státu", které svolal Ústav pro výzkum kultury Praha. Ředitel našeho ústavu Ing. M. Berka seznámil přítomné na tomto shromáždění o plnění výzkumného úkolu "Úloha technických muzeí v kulturně výchovné funkci socialistického státu", který je řešen v našem muzeu.

E D I Č N Í Č I N N O S T

M. Kreps - J. Merta
STARÁ HLÍŤ U ADAMOVA

účelový náklad Technického muzea v Brně

Recenzovali: Dr. Vratislav Grolich

Dr. Jiří Majer, CSc.

Prof. Dr. Ing. Aleš Vetiška, DrSc.

Odpovědný redaktor: Ing. Vladimír Herka

Grafická úprava: Dr. Jan Gruna

Náklad: 2000 výtisků

Stran: 56

Vyšlo: IV. čtvrtletí 1973

Publikace seznamuje čtenáře s dějinami Staré huti v josefském údolí u Adamova a se současným stavem, včetně plánu využití celého areálu Staré huti, která je od roku 1971 státní technickou rezervací.

Ing. Jan Krumbach

ČTYŘICET ROKŮ LETECKÉ VÝROBY V OTROKOVICÍCH

Vydavatel: Technické muzeum v Brně - Moravan, n.p. Otrokovice

Odpovědný redaktor: Ing. Vladimír Herka

Grafická úprava: Jiří Matušík

Náklad: 1000 výtisků

Stran: 120

Vyšlo: I. čtvrtletí 1974

Publikace je vydána ke 40. výročí letecké výroby v Otrokovicích. Seznamuje čtenáře s historií podniku a jeho produkcí, včetně podrobných technických charakteristik všech letadel i fotografií, postavených a vyvážených v tomto podniku.

Kniha je určena pro studijní a výzkumné účely.

Z oboru městské hromadné dopravy je v TM připravována k vydání publikace "Historie úzkokolejných drah Ostravska", jejímž autorem je Karel Garba, externí spolupracovník TM. Tato publikace bude vydána k jubileu městské hromadné dopravy v Ostravě, kde v září t.r. bude rovněž na toto téma uspořádán dvoudenní seminář.

K N I H O V N A A D O K U M E N T A Č N Í S B Í R K Y

První čtvrtletí každého roku znamená pro knihovnu TM zvýšený počet čtenářů z řad studentů. Období příprav diplomových prací na vysokých školách vyžaduje studium pramenů, jichž vlastní naše knihovna dostatečný počet. Studenti VUT využívají literatury technické, studenti filosofické a pedagogické fakulty pak literaturu statistickou. Úprava místnosti knihovnice i pro studijní účely umožnila řadě studentů v klidu zvládnout desítky svazků statistických řad v poměrně krátkém čase. Z témat, jež byly zadávány na filosofické fakultě, byla řada zaměřena k dějinám techniky, zvláště v moravské oblasti. Studenti si opatřovali materiál ke strojnímu zpracování dat z počátků technické revoluce, k dějinám dopravy a textilního průmyslu na Moravě, podklady k demografickým studiím moravského a brněnského regionu.

Přirůstky knih činily v I. čtvrtletí 100 svazků. Převážná část publikací je zaměřena na dějiny techniky, dále jsou získávány knihy týkající se současné techniky, publikace muzeologické i literatura z oblasti vědecko-technické revoluce. Ze 100 časopisů, které docházejí do knihovny, je 19 zahraničních.

Služby čtenářům - odborným pracovníkům ústavu i externím badatelům - stoupají rok od roku. V I. čtvrtletí bylo zapůjčeno 292 čtenářům celkem 1.183 svazků publikací i jednotlivých čísel časopisů, z toho domů 280 svazků. Pro potřeby odborných pracovníků ústavu bylo vypůjčeno z brněnských a mimobrněnských knihoven 53 svazků.

V knihovně Technického muzea probíhala předmaturitní praxe studentů střední knihovnické školy v Brně. Od začátku ledna se po dvojicích střídalo 8 studentů a studentek vždy jedenkrát týdně. Pod vedením pracovnice knihovny absolvovali řadu knihovnických prací. Seznámili se nejprve s celým systémem knihovny, se způsobem uložení knižního fondu a se systémem katalogů. V průběhu praxe zpracovávali kartotéční lístky jmenného i systematického katalogu a zařazovali je, připravovali lokační seznamy, vyhledávali a zařazovali literaturu, zpracovávali odpisy knih, kontrolovali seznamy a zpracovávali prospekty.

Ř Í Z E N Í A O R G A N I Z A C E

Vědecko-technická rada

Ve čtvrtek 7. února t.r. se konalo zasedání vědecko-technické rady TM za přítomnosti 18 členů, na němž přednesl ředitel TM zprávu o činnosti ústavu za rok 1973 a plán činnosti na tento rok. V následující bohaté diskusi doporučili členové VTR některá velmi účinná opatření ke zkvalitnění práce ústavu, současně uvítali výrazně stoupající odbornou úroveň Technického muzea a zejména jeho zaměření na dokumentaci současnosti a vědecko-technické revoluce.

Udělení medaile M. Koperníka Technickému muzeu

Konsul PLR v Ostravě s. Stanislav Panek předal dne 7. března 1974 řediteli TM Ing. Miroslavu Berkovi medaili Mikuláše Koperníka. Touto poctou byly oceněny mimořádné zásluhy Technického muzea při rozvíjení přátelských soudružských styků a popularizaci vědecko-technických poznatků polských vědců a zejména uspořádání výstavy o životě a díle Mikuláše Koperníka v loňském roce.

Spolupráce se Severomoravským KNV

Dne 7. března 1974 se uskutečnila v TM pracovní porada zástupců OK JmKNV, NTM, Muzea města Ostravy, KSSPPOP a TM, která se zabývala vzájemnými vztahy při stanovení způsobu spolupráce v rámci obou moravských krajů při zpracování historie

vývoje techniky. Byl zpracován společný návrh na spolupráci, který bude předložen oběma KNV ke schválení. Návrh řeší jednak sbírkotvornou oblast ústavů, v jejichž náplni je dokumentace techniky, problémy majetkoprávního vztahu při záchraně technických památek s vyloučením duplicity v odborné činnosti a racionálního využití pracovníků a vynaložených prostředků.

Semináře Odboru vědy a techniky

V I. čtvrtletí se uskutečnily 2 semináře v odboru vědy a techniky, které významně přispěly k plnění odborných úkolů ústavu. První, konaný dne 8. února t. r. byl zaměřen k projednání zkušeností z dosavadního průběhu krajinného průzkumu technických památek v okresech JmKNV. Druhý seminář proběhl dne 15. března a byl věnován problematice evidence sbírkového fondu II. stupně, včetně využití mechanizace při jeho zpracování.

ROH

Výroční členská schůze ZO ROH TM se uskutečnila 29. ledna t. r. Po zhodnocení vcelku úspěšné práce loňského roku a uzavření kolektivní smlouvy na rok 1974 byl zvolen na dvouleté funkční období devítičlenný ZV ve složení: předsedkyně prom. hist. Eva Konečná, místopředseda Oldřich Kosík, jednatelka Marta Varausová, pokladník Ing. Stanislav Neužil, předseda provozní komise Ing. Vladimír Spirit, inspektor OBP Pavel Hryciow, předseda komise PAM Jiří Císař, předseda komise NP a soc. Jaroslav Šabrata, předsedkyně kulturní komise a komise pro práci s mládeží Věra Koudelková.

Městské svazové konference pracovníků umění, kultury a společenských organizací se zúčastnili delegati naší ZO soudruzi prom.hist. Eva Konečná a Vlastimil Drápal. Z pověření ZO přednesli diskusní příspěvek o práci ZO se zaměřením na iniciativu pracujících a péči o pracující. S. Konečná byla zvolena do předsednictva městského výboru, soudruh Drápal je členem plenu městského výboru odborového svazu pracovníků umění, kultury a společenských organizací.

M. D. Ž

Mezinárodní den žen oslavily pracovnice ústavu dne 8. března na besedě s vedením ústavu a zástupci složek v muzejním klubu. Obdrželi drobné dárky - zrcadlo, vyrobené spolu-
pracovníky v závazku, bonboniery a kytičku. Zároveň odevzdaly řediteli muzea Ing. Berkovi hlášení o uzavření 31 socialistických závazků v hodnotě více než 6.000,- Kčs.

S Č S P

12. března t.r. byla uspořádána v přednáškovém sále TM výroční členská schůze odbočky Svazu československo-sovětského přátelství při brněnských muzeích, na níž byli členové odbočky informováni o činnosti odbočky za uplynulé volební období a byli seznámeni s plánem práce na rok 1974. V probíhajících volbách byl zvolen nový 7-členný výbor odbočky, v němž jsou též 2 zaměstnanci TM a to s. Ing. Herka, který se stal znovu předsedou a s. Bayer, který bude zastávat funkci jednatele. Předsedou revizní komise byl zvolen s. Mayer.

Č V T S

V pondělí dne 25. března proběhla v přednáškovém sále výroční členská schůze pobočky ČVTS. Na programu byla zpráva o činnosti pobočky za uplynulý rok a projednání plánu práce na rok 1974.

Oddělení obráběcích strojů hledá pro přechodnou dobu vhodnou halu /krytou, suchou a uzamykatelnou/ v okolí Brna pro deponování obráběcích strojů. Kdo ví o podobném objektu, nechť nás laskavě upozorní.

K R U H P Ř Á T E L T M

Brigádnická činnost sekce MHD

Trať vedoucí od Stránské skály k místu budoucího umístění haly v současné době brigádnicky buduje KPTM, sekce městské hromadné dopravy. Členové této sekce vyhlásili na renovaci trati socialistický závazek a po vzoru sovětských subbotníků z dvacátých let pracují na renovaci trati od poloviny října 1973 každou volnou sobotu. V současné době mají provedeno propojení v délce 90-ti metrů, vyčištěno kolejiště v Líšni a na závazek odpracováno asi 1800 brigádnických hodin. Podle projektové dokumentace a rozpočtu činí hodnota prací na této úpravě 480.000,- Kčs. Ze strany vedení TM byl brigádníkům za odměnu umožněn zájezd do Prahy dne 15.3.1974, kterého se zúčastnilo 36 brigádníků. V Praze si prohlédli zařízení Metra a dvě stanice a navštívili depozitář NTM v Čelákovících.

Členové sekce MHD rovněž provádějí přestavbu tří vyřazených vlečných vozů DP na stavební vlak TM. Tyto vozy zaplechovaly dílny TM, ostatní provádí Tramvaj-klub. Tento vlak se bude skládat z pojízdné dílny, šatny a klubovní místnosti, kde bude malá výstavka na téma budování trati a exponáty MHD našeho ústavu.

Důležitým našim spolupracovníkem a pomocníkem je padesátičlenný aktiv Kruhu přátel Technického muzea v Brně, sekce Auto-Z-klub. Jeho členové mají značný podíl na renovaci Disku a svojí pravidelnou činností /besedy, přednášky, technické dny, minirailly a jízdy zručnosti/ ožívují a popularizují

automobily vyráběné před druhou světovou válkou v Brně, jejichž historii zpracovává Technické muzeum v Brně.
